

SAYI : 18745356-101.07.04-E.4187

BAŞVURU NO : 2016/4180

KARAR TARİHİ : 02/05/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :

BAŞVURUYA KONU İDARE :

... Gümrük ve Ticaret Bölge
Müdürlüğü

BAŞVURUNUN KONUSU :

... Gümrük ve Ticaret Bölge
Müdürlüğünde görev yaparken tarafına
mobbing uygulanarak mağdur edildiği
iddiasıyla mobbingin varlığının tespiti
talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ :

4.10.2016

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) Başvuranın, 28/07/2016 tarihinde Kurumumuz tarafından “Gönderme Kararı” verilen 12/07/2016 tarihli şikayet başvurusu ile 14/10/2016 tarihli başvurusu birlikte değerlendirildiğinde özetle;

1.1) 2012 yer değiştirme döneminde ...Gümrük Müdürlüğü’nden nokta atama ve kendi talebiyle ...Havalimanı Gümrük Müdürlüğü’ne tayin edildiğini, iki sene ... Havalimanı Gümrük Müdürlüğü’nde çalıştıktan sonra, ... Gümrük Müdürlüğü tarafından tayininin aynı memuriyet mahallinde olmamasına rağmen ... Gümrük Müdürlüğü’ne yapıldığını, ilgili tayin işlemine itiraz etmiş olmasına rağmen talebinin reddedildiğini, ilgili yerde çalışırken ithalat beyannamesi açılmış olan firmaların eşyalarını incelediğinde eşyanın beyana uygun olmadığı konusunda şüpheye düştüğü için kimya tahlili yapılması amacıyla Kırmızı hatta sevk edilmesi için müzekkere yazdığını, eşyanın teslimi konusunda kendisine yazılı emir verildiğini, yapılan işlemin Kanuna aykırı olduğu hakkında görüş bildirmesinin ardından ilgili beyannamelerin Kırmızı Hatta çevrildiğini, idare tarafından kendisinden

bu konu hakkında savunma istendiğini, ancak savunma sonucunda bir disiplin cezası verilmediğini bu sırada kendisinin ve ona destek olan arkadaşının pasif bir görev olan HKM şubesine görevlendirildiğini, ilgili beyannamelerin teftişi ile ilgili verilecek karar hakkında ... Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü'nün Başmüfettişin odasına girerek verilecek karar üzerinde etki kurmaya çalıştığını, Başmüfettişin de muayene memuru ile aynı görüşte olması neticesinde Gümrük Müdürünün de ilgili beyanname sahibi hakkında ceza teklif ettiğini, ilgili maldan numune almak amacıyla 30/06/2014 tarihinde Bölge Müdürlüğü'nün ... Gümrük Müdürlüğüne emir verdiğini, ... Gümrük Müdürlüğü'nün de kendisine bu emrin 01/07/2014 tarihinde 10:30'da bildirildiğini, numune alınabilmesi, için forklift aracının getirilmesini istediklerini; fakat ilgililer tarafından aracın gönderilmediğini, saat 15:30 civarında tesadüfen camdan dışarı bakarken ilgili müdür ve müdür yardımcılarının olay mahalline gelerek ilgili eşyaları indirmeye başladıklarını gördüklerini, neden araçtan eşya indirildiğini sorduklarında ise firma yetkilisinin Bölge Müdürlüğünü aradığını ilgili numunenin müdürlük tarafından alınacağını bildirildiğini, bunun üzerine kendilerinin saat 17:00'da bu durumu tutanağa bağladıklarını, müfettişlerin teftiş işlemlerini bitirinceye kadar muayene memuru olarak çalıştıklarını, teftiş işlemi bittikten sonra ise kendilerinin tekrar HKM servisinde çalıştırılmaya başlandığını, 01/07/2014 tarihinde olan olaylar ile ilgili olarak savunmalarının istendiğini, soruşturma sonucunda görevin kasten yerine getirilmemesi nedeniyle Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verildiğini, saat 09:30'da gelmiş olan forklift aracının kendilerine 10:30'da tebliğ edilmiş görevle ilgili gelmiş olabileceği hususunda bilgilerinin olamayacağını, kademe ilerlemesi cezasına itiraz ettiklerinde Yüksek Disiplin Kurulunun verilmiş olan cezayı bozduğunu, bunun üzerine Valilik tarafından aylıktan kesme cezası verildiğini, bu işleme karşı açtığı davada idare mahkemesince kınama cezası verilmesi gerektiği yönünde idari işlemin iptaline karar verildiğinde, bunun üzerine idarenin kınama cezası ile tecziye ettiğini, ilgili firmanın ...'de görev yapan muayene memuru tarafından da kimya tahlillerinin yaptırıldığını, tahlillerin ardından da eşya tarifesinin değiştirilmiş olduğunu ve vergisiz geçiş yapamadıklarını, kendilerinin de aynı şekilde işlem yapmak istediklerini; bu nedenle idarenin kendilerine karşı 2,5 yıl süren düşmanca hislerle hareket ettiğini, bu olayların ardından Gümrük Müdürü ...'ın tayinin çıktığını, kendilerinin tekrar muayene memuru olarak göreve döndürüldüklerini belirttiği anlaşılmıştır.

1.2) Muayene memurluğu yaparken gümrüğe gelen firmalardan belgelerin beyana uygun olmaması nedeniyle eksik belgeleri ve ceza tespiti yaparak idare amirine bildirdiğini, ilgili Gümrük Müdürü ...'in kendisini odaya çağırarak firmadan belge isteyip ceza yazamayacağı hususunu kendisine bildirdiğini, müdür yardımcısından müzakereleri reddedilmesini istediğini, ilgili Müdür Yardımcısının bunu kabul etmemesi üzerine Müdürlük makamının müzakereleri reddettiğini, bu husus hakkında soruşturma başlatıldığı duyumunu aldığını, ilgili Gümrük Müdürü tarafından kendisine karşı olan tavırlarının değiştiğini görev tanımı dışındaki işlerin verildiğini, serbest bölgeye çıkartılan 1870 tonluk eşyanın tartımı sonucunda 140 ton eksik gelmesi nedeniyle eksper tayini talebinde bulunduğunu, Gümrük Müdürü ... tarafından kendisinden ve ekspere onay veren ...'den savunma istediğini, kendisine bir disiplin cezasının verilmediğini ancak ASB gümrük arşivinden beyannamelerin çıkartılarak ilgili Gümrük Müdürü tarafından nereye olduğu belli olmayan bir yere götürüldüğünü, kendisinin ilgili müdür tarafından belgede tahrifat yapması durumunda sorumluluğun kimde olacağına ilişkin Bölge Müdürlüğüne dilekçe yazdığını ancak şikayette bulunduğu kişi hakkında disiplin cezası verilmediğini, sonrasında ise beyannamelerin onaylanması hususunun neden geciktiğine ilişkin savunmasının istendiği ve bu savunma sonucunda Gümrük Müdürüne disiplin cezası verilmediğini belirtmiştir.

1.3) Kendisinin raporlu olduğu bir dönemde ilgili m¼d¼r tarafından rapor veren doktordan raporun neden verildiğine ilişkin soru sorulduğunu, gelen cevabın EBYS sisteminde kaydedildiğini, bu durumun hasta haklarına aykırı olduğu gerekçesiyle dilekçe verdiğini, bunun üzerine kendisine havaleli olmayan evrakı okuduğu ve çıktıısını aldığı için kınama cezası verildiğini, **15/12/2016 tarihli Tekirdağ İdare Mahkemesinin “657 sayılı Kanun’un 125/B-a maddesi uyarınca verilen dava konusu kınama cezasında hukuka uyarlık görülmediğinden” dava konusu işlemin iptaline 15/12/2016 tarihinde karar verdiğini** ifade etmiş olup,

1.4) Bu olaylardan sonra kendisinin talebi olmamasına ve görev süresinin bitmesine 5 yıl olmasına rağmen 1. Bölge Gümrük Müdürlüğünden 4. Bölge olan Doğu Anadolu Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü’ne tayininin yapıldığını, hakkında gereksiz yere soruşturmalar açıldığını, sonucunda ceza bile verilmediğini, bu olaylar sonucunda psikolojik destek alıp ilaç kullanmaya başladığını belirtmekte olup, idare tarafından yapılan mobbingin tespitini talep etmiştir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) Gümrük ve Ticaret Bakanlığından gelen 22/12/2016 tarihli cevabi yazı ve bütün dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde özetle;

2.1) 10/01/2011 tarihinde "*Habur Gümrük ve Muhafaza Bařm¼dürl¼ğü’nden alınan 08/01/2010 günl¼ faks yazısında, Bařm¼dürl¼kleri ve bağlantılı idarelerinde 2009 yılı içinde görev yapan toplam 305 personelden 66 kişinin 4370 gün, 96 kişinin de 1491 gün olmak üzere toplam 5861 gün hastalık izni kullandıkları, bu şekilde alınan sağlık raporlarının büyük iş kayıplarına, bu yöntemle başvurmayan çalışanların iş yükünün daha da artmasına yol açtığı için sürekli rapor alan kişilerin aldıkları raporlarla ilgili olarak inceleme başlatıldığı, başvuranın almış olduğu toplam 5 adet rapor olduğu, bunlardan 4 adet raporun diğer bir hastane sıfatıyla Dicle Üniversitesi Hastanesine gönderildiği, ilgili hastaneden gelen rapor sonucunda 3 adet raporun usule ve fenne aykırı olduğu, 1 adet raporun ise fenne uygun usule aykırı olduğu tespit edilmesi nedeniyle, ilgili raporları Sağlık Bakanlığı tarafından hakem hastane olarak belirlenen şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesinde tetkik edildiği sonuç olarak 2 adet raporun usule ve fenne uygun olmadığı saptandığından içerik itibariyle usule ve fenne uygun olmayan raporun kullanılması ve dolayısıyla gerçekte geçerli bir sebebi olmamasına rağmen 40 gün boyunca mesaiye gelmemesi, ilgilinin 2 adet usule ve fenne uygun olmayan rapor kullanmasından dolayı fii 2 defa işlemiş olması sebebiyle savunması da alınarak 3 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması* cezası verildiği", sonrasında başvuranın dava açması üzerine mahkemece hakem hastaneye usule ve fenne uygun olmayan 2 adet raporun gönderilmesi gerekirken 4 adet raporun gönderilmesi neticesinde **3 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması** cezasının verilmesinin uygun olmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verildiği ve neticede özlük dosyasından disiplin cezasının çıkartıldığı,

2.2) 21/8/2014 tarihli Batı Marmara Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü Bölge Disiplin Kurulu kararıyla; "*01/07/2014 tarihinde ilgiliye tebliğ edilen araçtan numune alma işinin saat 09:30 dan saat 15:30'a kadar ilgili muayene memuru tarafından numunenin alınmadığı, numune alınması için araçtaki balyaları indirmek amacıyla beklenen forklift aracının saat 09:00'da olay mahalline geldiğinin tespit edildiği, 15:30'da Bölge Müdürlük Makamının talimatına istinaden Gümrük Müdür Yardımcısı, gözetim memuru ve gümrük müşavirliğinden oluşan heyet ile birlikte saat 16:00'da numune alınabilmesi sebebiyle verilen emirleri kasten yapmamak fii nedeniyle Bölge Disiplin Kurulu tarafından Kademe İlerlemesinin Durdurulması* cezası verildiği",

2.3) 21/10/2014 tarihli Yüksek Disiplin Kurulu Başkanlığı kararında; "Müdürlük makamının ...Bilge sisteminde beyanname ertelemeye ilişkin işlemlerin gerekçesi yazılarak en kısa sürede işlemlerin yapılması, iki saatten fazla sürede bekleyen gerek Kırmızı gerekse Sarı hat beyannamelerinin neden beklediğinin İdare amirine izahı yapılacaktır.... Fazla çalışma mesai saatlerinde işlemler bitirilemiyorsa, sebebi idare amirine müzekkere ile bildirilecek alınan cevap üzerine işlemler aynı gün yapılacaktır... talimatı" göz önünde tutulduğunda ilgili memurun görevini yapma konusunda **kusurlu davrandığı karine olmakla birlikte verilen kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesinin orantılı olmadığı, ilgili cezaya yapılan itirazın kabulüne karar verildiği**, bu olayı takiben 657 sayılı DMK'nın 135/4 maddesi *itirazın kabülü halinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler* hükmü gereğince ilgili hakkında Tekirdağ Valiliği Makamınca **aylıktan kesme cezası verildiği**, idare mahkemesi nezdinde açılan davada da ilgiliye isnat edilen eyleme ilişkin başvuranın kusurunun tespiti sonucunda Kınama cezası ile tecziye edilmesi gerektiği yönünde yazılı gerekçeyle Aylıktan Kesme Cezası verilmesi yönündeki idari işlemin iptaline karar verilmesi üzerine idare tarafından tekrar soruşturma başlatılıp neticede **Kınama cezası ile ilgilinin tecziye edildiği**,

2.4) 13/01/2016 tarihli "29/11/2015 tarihinde ilgili muayene memurları tarafından beyanname onaylarının geciktirildiği" iddiasına ilişkin ilgili memurlar hakkında yapılan soruşturma raporu neticesinde, *gecikme gerekçeleri diğer muayene memurları tarafından gerekçeli ve yeterli açıklanırken başvuran tarafından net olarak açıklanmadığı ve bu nedenle gecikme hususunun keyfi olabileceği düşünülse de yeterli kanıt bulunamadığından ve muayene memurlarının beyannameleri onaylamayı geciktirdiği yönünde yapılan iddiada hangi beyannamelere ilişkin şikayette bulunduğu açıkça ortaya konulamadığından idare tarafından herhangi bir disiplin cezası verilmediği*,

2.5) ...Serbest Bölge Müdürlüğünde görevli iken başvuran, 24/12/2015 tarihinde saat 15:00 sıralarında arşivde bulunan ve üç muayene memuru tarafından onaylanan beyannamelerin kolilenerek Bölge Müdürü tarafından aracıyla bilinmeyen bir yere götürüldüğü, kanuna aykırı olarak yapılan bu işlem neticesinde belgelerde tahrifat yapılırsa sorumluluğun ileride kimde olacağına ilişkin ilgili bölge müdürü hakkında şikayette bulunduğu, neticede adı geçen Bölge Gümrük Müdürü tarafından alınan belgelerin kanunda tanımlanan arşiv belgelerinden olmadığı, 04/01/2016 tarihinde arşiv sorumlusu personele tam ve eksiksiz teslim edildiği, ilgili ASB Gümrük Müdürünün beyannameler üzerinde tahrifat yaptığına ilişkin somut bir delil ileri sürülemediği sebebiyle bir Bölge Gümrük Müdürüne disiplin cezası verilmediği, ancak başvuranın yapmış olduğu şikayet dilekçesinde kullandığı bazı terimlerin devlet hiyerarşisini hiçe sayma ve kendini ilgili olayla alakalı olarak soruşturmacı gibi davranarak görev yetki ve sorumlulukları dışına çıktığı tespitinin yapıldığı, **2.6)** *Başvuranın 06/01/2016 tarihinde almış olduğu sağlık raporunun neden alındığına ilişkin bilginin sorulması maksatlı idare tarafından doktora atılan mailin cevabının EBYS belge sistemine kaydının yapılmasının ardından şikayetçi tarafından belgenin sistemden çıktısının alınması ve kendisiyle ilgili kişisel bilgilerin sistem üzerinde paylaşılması suretiyle yapılan işlemin hasta haklarına aykırı olduğu gerekçesiyle idareye verilen şikayet dilekçesine ilgili mailin de eklenmesi ile ilgili belgenin erişime kapatılmış olmasına rağmen kullanılması neticesinde yetkisi olmadığı halde belgenin okunup yazdırılması ve şikayet dilekçesine eklenmesiyle, görevle ilgili resmi belgenin kullanılmasında kusurlu davranmak fiilini işlediği gerekçesiyle Kınama Cezası ile tecziye edildiği*, EBYS sisteminin ilgili Yönergesi ve Müdürlük emrinde görevlendirildikleri servisler göz önüne alınarak sistem

üzerindeki görevlendirmelerin doğru bir şekilde yapılması hususunda da **EBYS yetkilisinin yazılı olarak uyarıldığı,**

2.7) Bahsedilen hususlar çerçevesinde beyanname onaylarının geciktirilmesi, idare amiri hakkında şüpheden hareketle somut bir delil olmadan iddialarda bulunulduğu, başvuranın diğer müdürlüklerde görevli olduğu zamanlarda da idari ve adli soruşturmalara konu olduğu, bu durumunun sadece Avrupa Serbest Bölge Müdürlüğündeki çalışmalarına mahsus olmadığı, çalışma uyumunu bozduğu ve devam eden bir disiplin soruşturmasının bulunması nedeniyle 2016 yılı atama döneminde başka bir hizmet alanına alınmasının uygun görüldüğünün mütalaa edilmesi üzerine atamasının yapıldığı, atama işlemine karşı da ilgili tarafından dava açıldığı belirtilmiştir.

3) Kurumumuz tarafından gönderilen 13/01/2017 tarihli bilgi ve belge isteme yazısı üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından gönderilen 06/02/2017 tarihli cevabi yazıda ise özetle;

3.1) Başvuranın aynı memuriyet mahallinde sayılan 02/11/2012- 07/03/2014 tarihlerinde ... Havalimanı Gümrük Müdürlüğünde, 10/03/2014-09/03/2015 tarihlerinde ... Gümrük Müdürlüğünde, 10/03/2015-30/09/2016 tarihlerinde ... Serbest Bölge Müdürlüğünde yönetsel etkinliğin artırılmasını teminen görev yeri değişikliklerinin Bölge Müdürlüğünce ve de bağlantı idarelerdeki idarecilerin talepleri doğrultusunda yapıldığı,

3.2) 18/07/2014 tarihinde Müdürlük emriyle 21/07/2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, HKM-KTTG ve GDA servislerindeki tasfiyelik eşyalara ait Tespit ve Tahakkuk kağıtlarının düzenlenmesinde görevlendirildiği, aynı yazının eki olarak gönderilen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Taşra Teşkilatı Çalışma Yönetmeliğinin "Muayene Memurunun görev, yetki ve sorumlulukları başlıklı 39 uncu maddesinin (ç) bendinde; *Tasfiyelik hale gelen eşyanın Gümrük İstatistik Pozisyonu tespit etmek ve Tespit ve Tahakkuk Belgesini düzenlemek*" ifadesinin yer aldığı, başvuranın görevlendirildiği servislerde muayene memuruna verilecek görevler kapsamındaki işlemleri yerine getirmesi amacıyla yapıldığının anlaşıldığı,

3.3) Bahsi geçen iş ve işlemlerin gerçekleştirildiği tarihe ilişkin olarak hali hazırda ilgili Müdürlükte görev yapan Müdür veya Müdür yardımcısı bulunmadığından görevlendirmelerin hangi saikle yapıldığına dair bir görüş belirtilmemekle birlikte görevlendirme yapılan birimlerin Gümrük idaresinde önemli iş ve işlemlerin yer aldığı servisler olduğu,

3.4) Başvuran ile birlikte diğer çalışanlardan bir kısmının da rotasyon ile ilgili birimlerde görevlendirmelerinin yapıldığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4) **657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 124. maddesinin ikinci fıkrasında;** "Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125 inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir.",

5) **19.03.2011 tarihli ve 27879 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyerlerinde Psikolojik Tacizin (Mobbing) Önlenmesi konulu 2011/2 sayılı Başbakanlık Genelgesinde;** "Kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör işyerlerinde gerçekleşen psikolojik tacizin, çalışanların itibarını ve onurunu zedelediği, verimliliğini azalttığı ve sağlığını kaybetmesine neden olarak çalışma hayatını olumsuz

etkilediği belirtilmiş, kasıtlı ve sistematik olarak belirli bir süre çalışanın aşağılanması, küçümsenmesi, dışlanması, kişiliğinin ve saygınlığının zedelenmesi, kötü muameleye tabi tutulması, yıldırılması ve benzeri şekillerde ortaya çıkan psikolojik tacizin (mobbing) ...", hükümleri yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ MUSTAFA ÖZYAR'IN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

6) Kamu Denetçisi tarafından, başvuru sahibinin mobbingin varlığının tespit edilmesine ilişkin başvurusuna ilişkin idare tarafından verilen disiplin cezalarının orantısız olduğu tespit edilse de, başvuru sahibinin iddiasında yer alan mobbingin varlığı dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden anlaşılamadığından başvuruya ilişkin Ret Karar Önerisi Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

7) Başvuru sahibi, ... Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü nezdinde çalıştığı dönemde hakkında çeşitli soruşturmalar açıldığı, 2 kez disiplin cezası verildiği ve 2 defa hizmet gerekleri ve personel ihtiyacı sebebiyle idare tarafından geçici görevlendirmelerde bulunması sebebiyle hakkında idare tarafından işyerinde psikolojik tacizin uygulanıp uygulanmadığının tespiti istemiyle Kurumumuza başvurmuştur.

8) Mobbing "İşyerlerinde bir veya birden fazla kişi tarafından diğer kişi ya da kişilere yönelik gerçekleştirilen, belirli bir süre sistematik biçimde devam eden, yıldırma, pasifize etme veya işten uzaklaştırmayı amaçlayan; mağdur ya da mağdurların kişilik değerlerine, mesleki durumlarına, sosyal ilişkilerine veya sağlıklarına zarar veren; kötü niyetli, kasıtlı, olumsuz tutum ve davranışlar bütünü" olarak tanımlanmış, mobbingin unsurları olarak; işyerinde gerçekleşmesi, sistemli bir şekilde yapılması, süreklilik kazanmış bir sıklıkla tekrarlanması, kasıtlı yapılması, yıldırma, pasifize etme ve işten uzaklaştırma amacıyla olması, mağdurun kişiliğinde, mesleki durumunda veya sağlığında zarar ortaya çıkması hususları sayılmıştır. [Bkz, İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Bilgilendirme Rehberi, Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Mayıs 2014)]

9) Psikolojik tacize maruz kalan bireylerin; bıkırtma, yıldırma, dışlanma, kurumun hizmetlerinden yoksun bırakılma, aşağılanma, izin ve görevlendirilmelerde yararlandırılmama, zorla tayin gibi psikolojik tacize neden olabilecek tutum ve davranışlara maruz kalabilmekte oldukları, bir olguya işyerinde psikolojik taciz diye bakabilmek için davranışların ayda birkaç kez tekrarlanması, birbiri ardına birtakım evreler içinde geçmiş olması ve bunun tekrarlama sıklığı ve uzun süre devam etmesi ve davranış tarzlarının kişiye kötü muamele şeklinde olması gerektiği, en azından, kasıtlılık, süreklilik ve sistemlilik niteliklerini taşıması gerektiği belirtilmiş, mobbinge neden olabilecek idari işlemler ise; geçici görevlendirme (görev yeri değişikliği), mesleğin (unvanın) gerektirdiği görevleri vermeme, atama (atamama) özlük haklarının yerine getirilmemesi, disiplin soruşturması açılması olarak sayılmıştır.[Bkz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Ve Çözüm Önerileri Komisyon Raporu (Nisan 2011)] 10) Ulusal mevzuatımızda devletin, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlayacağı, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alacağı; amirin maiyetindeki memurlara hakkaniyet ve eşitlik içinde davranacağı, amirlik yetkisini kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen esaslar içinde kullanacağı hüküm altına alınmıştır.

11) Anayasa Mahkemesinin 10/03/2016 tarihli ve 2013/6235 başvuru numaralı kararında; "Kural olarak psikolojik tacize maruz kaldığını ileri süren başvuru sahiplerinin iddialarını yeterli ve ikna edici

açıklamalar ve delillerle ispat etmeleri gerekir. Bununla beraber, psikolojik tacizi kanıtlamak kolay değildir. Bu yüzden, başvurucuların kendilerine yönelik sistematik ve süreklilik arz eden şekilde psikolojik tacize yol açan muamele yapıldığını hukuka uygun her türlü delille ispatlamaları mümkündür. Bunun ispatlanması durumunda, bu şekildeki muamelenin var olmadığını veya haklı sebeplere dayandığını ispat yükü muameleyi gerçekleştiren kamu makamlarına geçecektir.” değerlendirmelerine yer verilmiştir.

12) Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 21/02/2014 tarih ve E. 2014/2157 K. 2014/3434 sayılı kararında; "Hukuk yargılamasında ve özellikle de mobbinge dayanan iddialarda yüzde yüzlük bir ispatın aranmadığı, şüpheden uzak delil aramanın ceza yargılamasına ait olduğu, özel hukuk ve iş hukuku yargılamasında vicdani kanaatin oluşmasına yetecek kadar bir ispatın yeterli olduğu, taraflarca ileri sürülen delillerin sıhhat ve kuvvetinde tereddüt edilmesi halinde işçi lehine yorum ilkesinin uygulanması gerektiği, mobbing gibi diğer dava türlerine göre ispatı nispeten daha zor olan bir konuda kesin ve mutlak bir ispatın aranmayacağı, bu konuda işçi lehine ispat kolaylığı göstermenin hakkaniyet ve adalete daha uygun olacağı kanaat ve sonucuna varılmıştır.” denilmektedir.

13) Dosya kapsamındaki olaylar değerlendirildiğinde; başvuranın yaşadığı “*numune alma*” olayına ilişkin verilen Kademe İlerlemesi cezası mahkeme kararı neticesinde idare tarafından düzeltilerek alt disiplin cezası verilmiştir. “*Sağlık raporu*” olayında başvurana verilen Kınama Cezasına ilişkin idare Mahkemesinin iptal kararı mevcuttur. İdare tarafından **verilen disiplin cezalarında orantısızlık olduğu görülmektedir. İdare bu konulara ilişkin değerlendirmelerine dosya kapsamında yer vermemiştir.**

14) Batı Marmara Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü tarafından Bakanlığa yazılan resmi yazıda da belirtildiği üzere, “...’un 2016 yılı atama döneminde başka bir hizmet alanına atanmasının uygun olacağından” bahisle Van Gümrük Müdürlüğü’ne görevlendirilmesi yapılmıştır. Bakanlık tarafından amirin talebiyle görevlendirmenin gerçekleştirildiği kanaatine varılmıştır.

15) Başvuranın mobbing iddialarına ilişkin Bakanlığa gönderilen bilgi-belge talebi yazısıyla mobbing iddiaları hakkında Bakanlıkça inceleme yapılmadıysa Bakanlık tarafından kapsamlı bir inceleme yapılması istenmiştir, ancak konuya ilişkin inceleme yapılmamıştır.

16) Yukarıdan beri anlatılan hususlar, başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde; **Mobbingin varlığı için kişilik haklarına yönelik haksızlığın yeterli olduğu, bu konuda kesin ve mutlak bir ispatın aranmayacağı, kişinin mobbing uygulandığına dair kuşku uyandıracak olguları ileri sürmesinin ve vicdani kanaatin oluşmasına yetecek kadar bir ispatın yeterli olduğu, bu konuda aksini ispat külfetinin idareye düştüğüne ilişkin yargı kararları ile birlikte ele alındığında, şikâyetçi ...’a mobbing uygulandığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.**

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

17) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; idarenin Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap verildiği, idarenin başvurana ilgili işlemlerinde makul sürede karar verme, kanunlara uygunluk, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi **ilkelerine uygun davrandığı** ancak idarenin başvurana verdiği cevaplarda iyi yönetim ilkelerinde

vurgulanan "karara karşı başvuru yollarının gösterilmediği", ayrıca idare tarafından genel gerekçe gösterilerek yapılan görevlendirmelerde idare hukukunun genel prensiplerine aykırı işlem tesis edilerek "kararların gerekçeli olması" ilkelerine uygun davranılmadığı tespit edilmiştir.

V. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

18) 6328 sayılı Kanunun "Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması" başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememesi gerekçesi ve dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu 11/04/2017 tarihli ve 3138 sayılı yazı ile başvurucuya bildirilmiştir.

VI. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre, **ŞİKAYETİN KABULÜNE;**

1. Şikâyetçi hakkında yapılan işlemlerin hakkaniyete uygun olmadığına tespitiyle bu işlemleri yapanların hatalı davrandıklarını hiyerarşik ve sıralı amirlerince kabul etmeleri ve Kurumumuza bildirmeleri yönünde **GÜMRÜK ve TİCARET BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

2. Yukarıda anılan kanunun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca **GÜMRÜK ve TİCARET BAKANLIĞINCA** bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

3. Bu kararın **ŞİKÂYETÇİYE ve GÜMRÜK ve TİCARET BAKANLIĞINA TEBLİĞİNE,**

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi